

Metanskvis

Metanhemmere i drøvtyggerføret kan gi store utslippsreduksjoner, og er på full fart inn i flere store land. I Norge har TINE lansert «Fremtidsmelk» og Q har lansert «Klimamelk», produsert på en håndfull gårder som bruker tilsetningsstoffet 3-NOP.

Effekten av 3-NOP er best ved høy kraftforandel eller utenlandske fôringsregimer med maisensilasje, og løsninger er ikke på plass for tildeling på beite. Stoffet brytes ned i løpet av to-tre timer i vomma og må derfor gis ved fôring gjennom hele døgnet.

Det kan skape dilemmaer mellom reduserte klimagassutslipp og god bruk av norske arealressurser, når staten ønsker å knytte finansiering av metanhemmere til husdyrtilskuddet. En partssammensatt arbeidsgruppe skal utrede dette, og en delrapport kommer i forkant av vårens jordbruksoppgjør.

Spørsmålet om finansiering er også sentralt. Vil staten dekke den løpende kostnaden på 10 øre per liter melk (og tilsvarende høyere per kilo kjøtt)?

Her bør vi også se til hva som skjer i andre land. Arla har innført en klimabetalning som omfordeler 500 millioner euro årlig fra produsenter med dårlig klimaresultat til de med best klimaresultat. Svenske Arla-bønder frykter at det vil favorisere store danske og nederlandske produsenter og gå på bekostning av mer ekstensiv drift på stedegne ressurser.

Finansiering av bruk av metanhemmere i Norge er nødt til å skje med friske midler fra staten. Det vil også være rettferdig, all den tid det ikke er husdyrene som har skapt klimaproblemene. Mens hvert eneste tonn med fossil CO₂ hoper seg opp i atmosfæren, brytes metan ned i løpet av drøyt ti år. En konstant drøvtyggerbestand bidrar derfor ikke til økende oppvarming, men bruk av metanhemmere vil ha en nedkjølede effekt, og kjøpe dermed Norge litt tid med å kutte de fossile utslippene.

Vilde Haarsaker

Bonde og Småbruker

Akersgata 41
0158 Oslo

Redaktør

Vilde Haarsaker

Drift og grafisk produksjon

Nora May Engeseth
nora@smabrukarlaget.no
41088785

Henvendelser sendes til driftsansvarlig, som tar det videre med redaktør.

Abonnement/adresseendring:

medlem@smabrukarlaget.no
Telefon: 22 00 59 10
Abonnement: 400,- pr. år

Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Akersgata 41, 0158 Oslo
Tlf 22 00 59 10
www.smabrukarlaget.no
post@smabrukarlaget.no

Annonser

HS Media, v/Mette Lindberg
mette.lindberg@hsmmedia.no
Tlf: 62 94 10 31

Trykk

Polaris Trykk Arendal AS

Opplag 7 625 eks.
(62 000 ved landsnummer)
8 utgaver i året

Ny GMO-debatt, gamle argumenter

AV TORBJØRN TUFTE, AGRIANALYSE

I Nationen 6. juni skriver flertallet i Genteknologiutvalget at produksjonsareal må kuttes av hensyn til naturmangfoldet. Torbjørn Tufte i AgriAnalyse kjenner igjen argumentet fra GMO-debatten for 15 år siden. Her gjengir vi en tekst han skrev i 2008.

I samband med programmet «Schrödingers katt» på NRK, 3/1-2008 og i kronikk i Aftenposten 7/1.2008 uttaler Professor Hilde-Gunn Opsahl Sorteberg ved Universitetet for miljø og biovitenskap (UMB) følgende til NRK:

«Det er blant annet av hensyn til verdens matforsyning i fremtiden at vi nå må satse på genmodifisering.

I de neste tiårene må verdens matproduksjon økes kraftig for å unngå sultkatastrofer. Med genmodifisering kan en produsere mer mat på de samme arealene som i dag, og det er viktig at de urørte naturområdene på kloden forblir urørte av hensyn til klimaet. Regnskogen må ikke ofres for større dyrkingsarealer».

Dermed nyttar Opsahl Sorteberg ein slutning bygd på at meir intensiv og effektiv landbruksproduksjon gjennom bruk av genmodifisering automatisk resulterer i at regnskog, eller anna unytta jordressursar og areal vert verna på globalt nivå fordi det kan gi auka produktivitet på eit gitt areal. Denne uttalinga kan vere eit døme på at bruk av eit isolert vitenskapleg faktum og etterprøvd hypotese som her er, «GMO er produksjonseffektivt, som difor tyder at det er eit urealisert potensiale for produktivtetsauke gjennom meir bruk av genmodifiserte organismar i land-

bruket i verda» kan gi feil slutningar når hypotesa vert generalisert til å vere premissen for andre utviklings-trekk, jamfør diskusjonen over.

For det andre kan det vere eit døme på at den eigentlege dagsorden er ein anna enn klimaomsyn. Opsahl Sorteberg søkjer kanskje auka merksemd og kunnskap kring sitt fagfelt som er GMO, og klimadebatten vert trekt inn for å aktualisere sitt fagfelt og eiga interesse kring større vektlegging på positive konsekvensar bruk av GMO kan gi. Dermed er det eigenskapar kring GMO som står på dagsorden, utan noko vitenskapleg dokumentasjon av hypotesa om at GMO vil redusere klimautslepp og sikre at areal vil verte verna, og avskoginga avta. Dermed vert klimaomsyn nytta som politisk argument for å få større gjennomslag for dei vitenskaplege hypotesane tilknytt GMO-produksjon.

Det er eigenskapar kring GMO som står på dagsorden, utan noko vitenskapleg dokumentasjon av hypotesa om at GMO vil redusere klimautslepp og sikre at areal vil verte verna, og avskoginga avta. Dermed vert klimaomsyn nytta som politisk argument for å få større gjennomslag for dei vitenskaplege hypotesane tilknytt GMO-produksjon.

bidrag for å redusere klimautslepp.

Opsahl Sorteberg presenterar heller ikkje noko argument for, kvifor til dømes Brasil, USA, Argentina, Malaysia med fleire skal avstå å ta i bruk unytta areal fordi produksjon vert meir effektiv, og slik minske presset på arealet regnskogane eller andre skogar legg beslag på. Det at verdast største landbruksvareeksportørar ikkje skal nytte moglegheitene

til å satse sterkare på å styrke sine posisjonar på verdsmarknaden for å få betre lønsemd, gjennom å ta i bruk meir av arealet sitt og auke produksjonsvolumet ut frå den produktivtetsauken GMO gir, verkar lite sannsynleg. Difor kan produktivtetsauke i landbruket basert på GMO like godt tyde at det er dei sterke landbruksprodusentane i verda som nyttar GMO til å betre konkurransesituasjon og at potensialet for auka produktivitet og effektivitet gjennom bruk av GMO fungerer som eit intensiv til å auke nydyrkinga av tidlegare brakkareal i dei store landbruksvareproduserande landa, som Brasil.

Allereie i dag er bruken av GMO-vekstar utbreidd og mellom anna store deler av verdsproduksjonen av soya og mais er basert på genmodifiserte monokulturar, utan at det fører til at areal vert verna mot nydyrking i Latin-Amerika eller Nord-Amerika. Dersom verda fungerte ut frå ei årsak – verknad logikk, slik som Opsahl Sorteberg framstiller det, der auka produktivitet i landbruket gjennom dyrking av GMO-vekster resulterer i at land med regnskog eller andre store frie areal vert lagt uproduktive hadde løysningane på klimautfordringane vore lettare å finne. Dessverre er det slik at sjølv om det i fleire tiår er produsert meir enn nok mat til å brødfø heile verdast befolkning, er framleis svolt og underernæring omfattande og det skortar no som tidlegare på fordeling av maten mellom Nord og Sør.

Tilsvarende scenario er nærliggande også ved effektivisering av matvareproduksjonen ved å nytte GMO-vekster. Det vert få og effektive landbruksprodusentar i Nord som aukar produksjonen og inntektene, medan den ekstra profitten for dyrare såkorn tilfell dei multinasjonale føretak som eig kunnskapen, samstundes som det biologiske mangfaldet vert redusert.

Teksten er hentet fra Klimautfordringane på dagsorden, Landbrukets Utredningskontor, notat 5-2008.

Ordfører i TINE trekker seg etter bondeopprør-støtte

Tidligere ordfører Eivind Mehl sendte en SMS til flere delegater under Bondelagets årsmøte med oppfordring om å støtte bondeopprør og benkeforslag til styret, Hans Jørgen Boye. - Handlingen oppfattes som svært uheldig og setter spørsmålsteget ved min lojalitet til TINE, skriver Mehl i et brev på TINEs nettsider. Nina Vangen Ranøien, nestleder i Rådet, tar over ordførerrollen frem til årsmøtet i mars 2024.

Ønsker du flere oppdateringer fra Norsk Bonde- og Småbrukarlag? Meld deg på vårt ukentlige nyhetsbrev. Send en epost til vilde@smabrukarlaget.no.

Bli med på landsmøtet!

Årets landsmøte går av stabelen 10.-12. november på Hamar. Bli med! Kontakt ditt lokallag om du ønsker å være utsending eller meld deg på som observatør. Påmeldingsfrist 28. september.